



امیر المومنین علیؑ :

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا

فَلْيَبْذُ أَبْتَغِلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ

وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ

وَمُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ

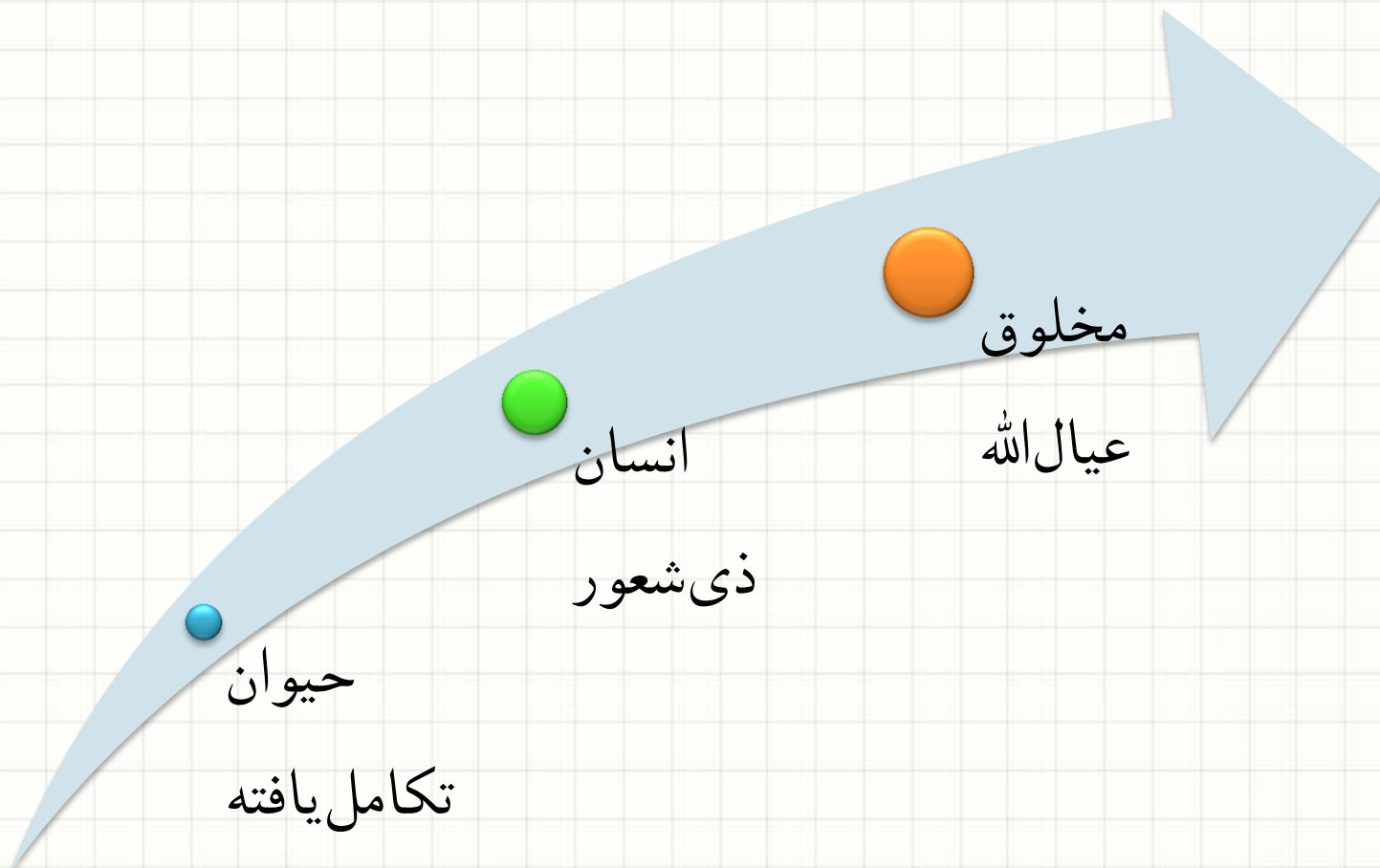
...یک تجربه شیرین!



قدری درنگ...!

- هدف از این اجرا چه بود؟
- بر چه اساسی انتخاب شد؟
- چرا این روش به کار گرفته شد؟
- این محتوا، تناسب با سن کودک داشت؟
- با این اجرا، چه به دست آمد و چه از دست رفت؟
- در این اجرا، کدام بُعد از شخصیت تربی توجه و کدام فراموش شد؟
- و

... در مقابل که ایستاده ایم؟!



... به ناکجا آباد؟!!

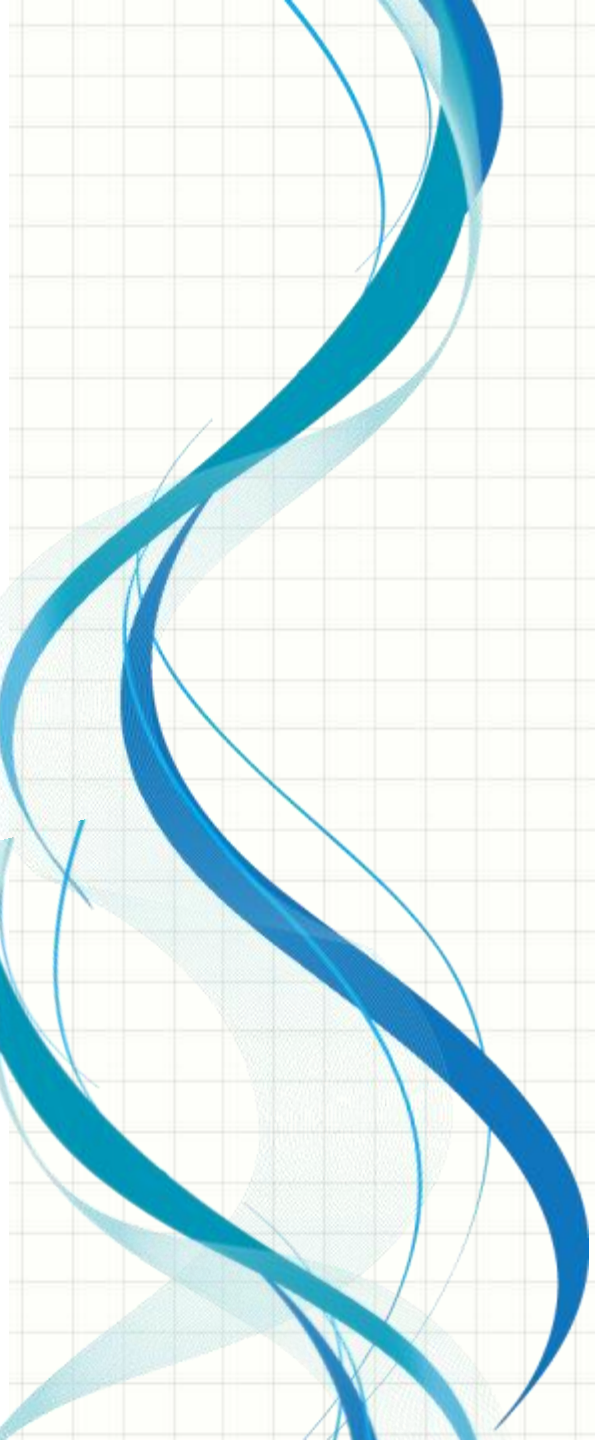
عبودیت و دینداری

دانش و خلاقیت

تعریف تربیت

**فرایند ایجاد تغییر تدریجی
در یکی از ساحت‌های وجودی انسان
به واسطه انسان دیگر به منظور شکوفائی
استعدادهای وی از طریق اقدامات
ایجابی یا سلبی**

نتیجه جلسه حضوری استاد ۱۸ شهریور ۹۳



امور مرتبط با تربیت

✓ فرایند تربیتی

✓ علوم تربیتی

✓ نظام تربیتی

فرایند تربیت

رفتار
سازی

انگیزه
بخشی

اعطای
بینش

گرایش های علوم تربیتی

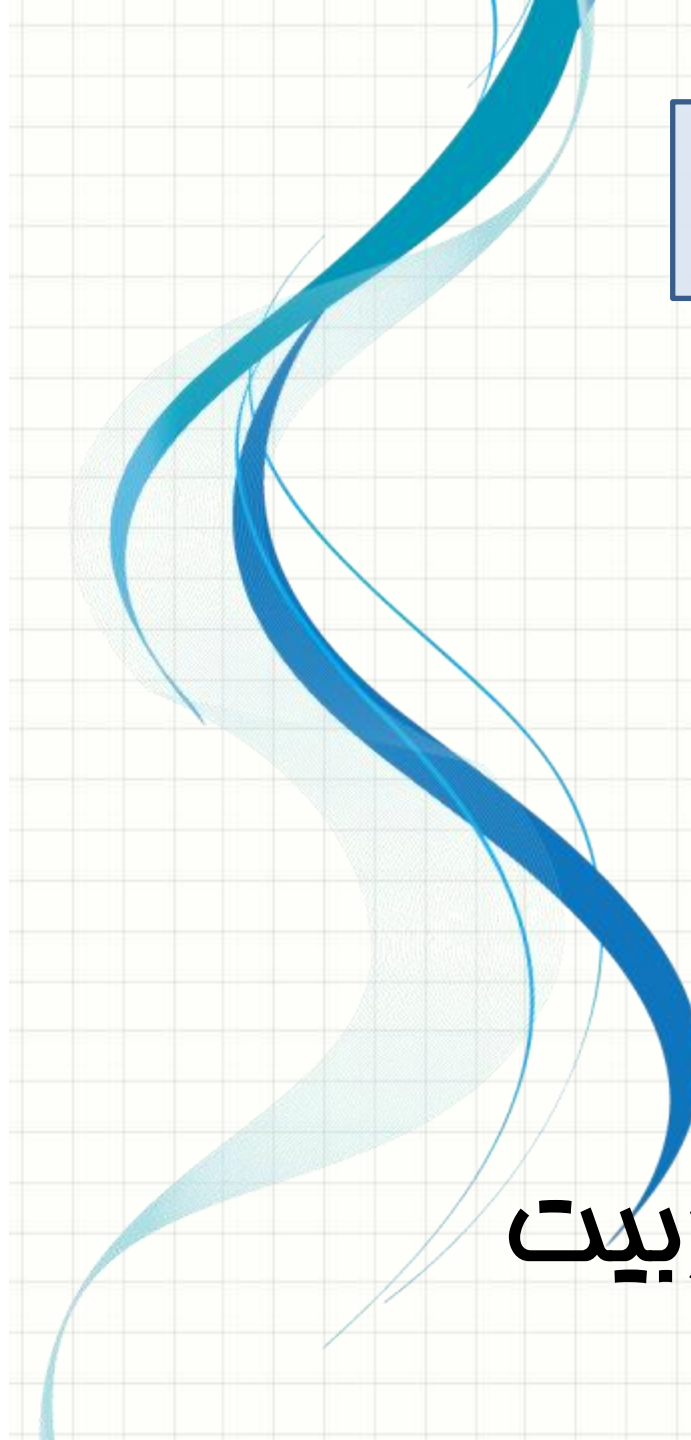


نظام تربیت

«نظام»، واژه‌ای عربی است و در لغت، از ماده «نظم» به معنای ترتیب، سازمان، مقررات، ساختار روشمندانه و آیین‌نامه آمده است.

در اصطلاح، عبارت است از:

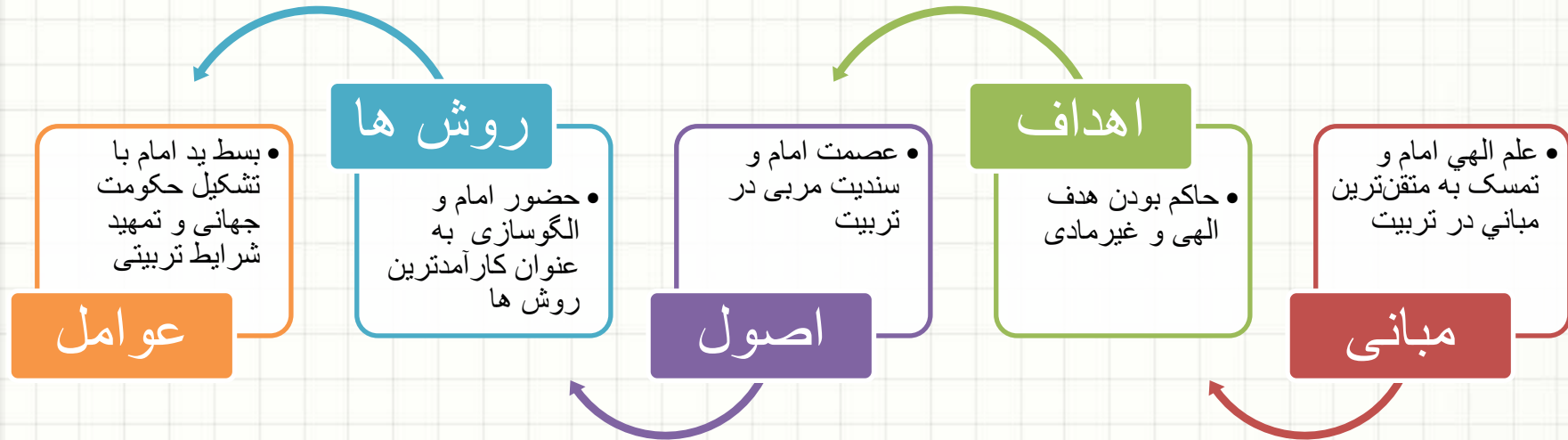
اجزای مرتبط و به هم پیوسته که مرکب واحدی را تشکیل می‌دهد؛ به گونه‌ای که اگر در یک جزء آن مرکب خللی وارد شود، همه اجزا از کار می‌افتد و اثر خود را از دست می‌دهد.



نظام تربیت

- مبانی تربیت
- اهداف تربیت
- اصول تربیت
- روش‌های تربیت
- عوامل و موانع تربیت
- محیط‌ها و سلامت‌های تربیت

رابطه خطی بین عناصر نظام تربیتی



رابطه پلکانی بین عناصر نظام تربیتی

مبانی

• بایدهای آغازین

اهداف

• گزاره‌های واقع‌نگر کلی

اصول

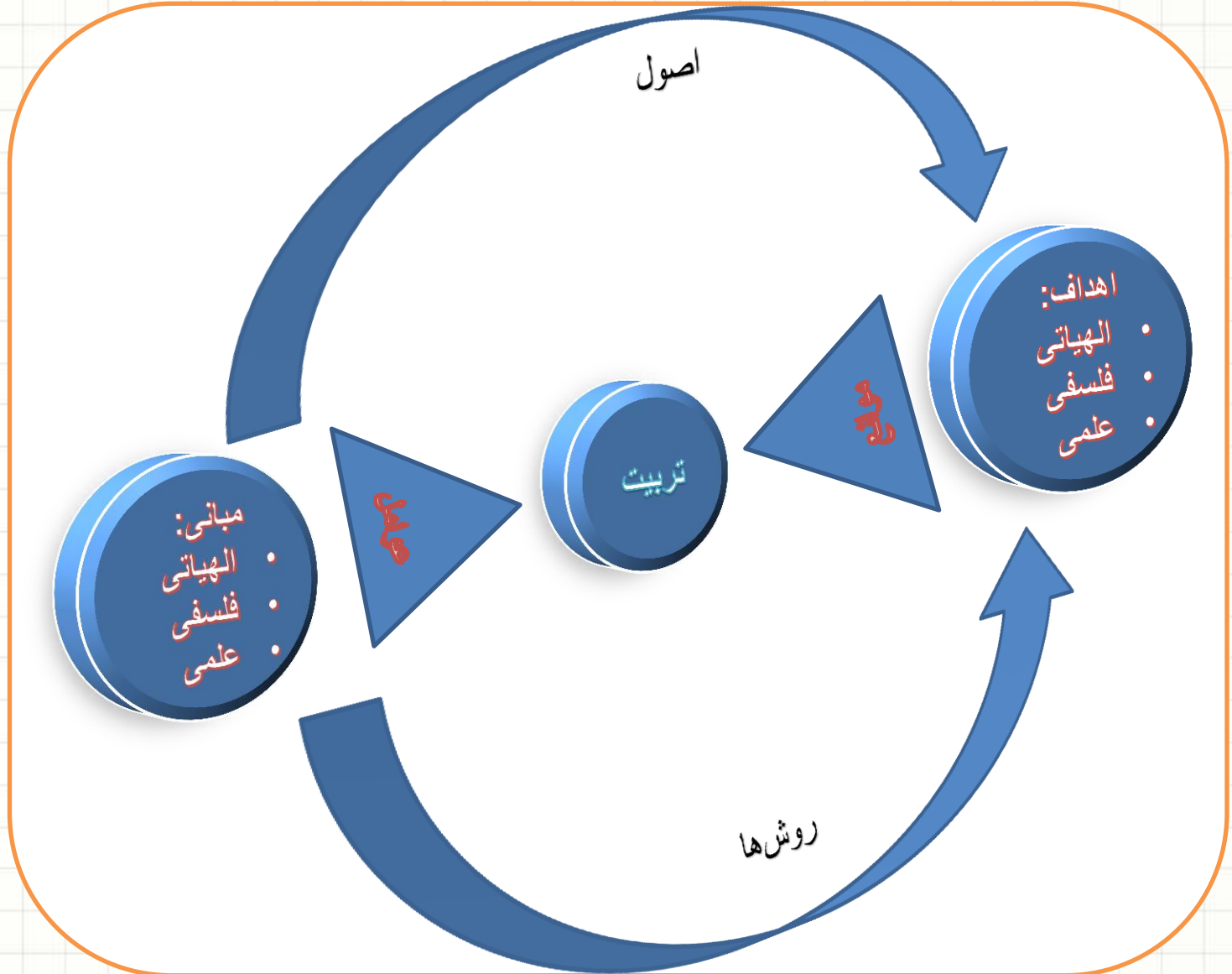
• گزاره‌های واقع‌نگر مصداقی

روش‌ها

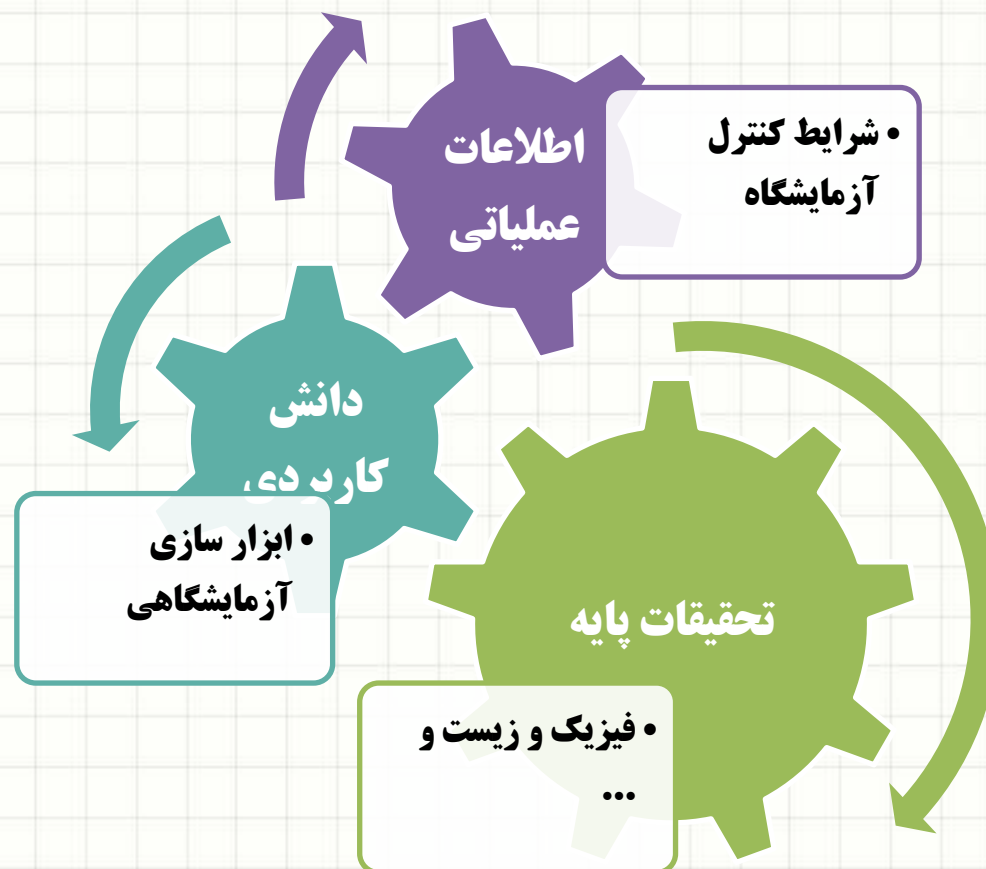
• گزاره‌های واقع‌نگر فنی

فن تربیتی

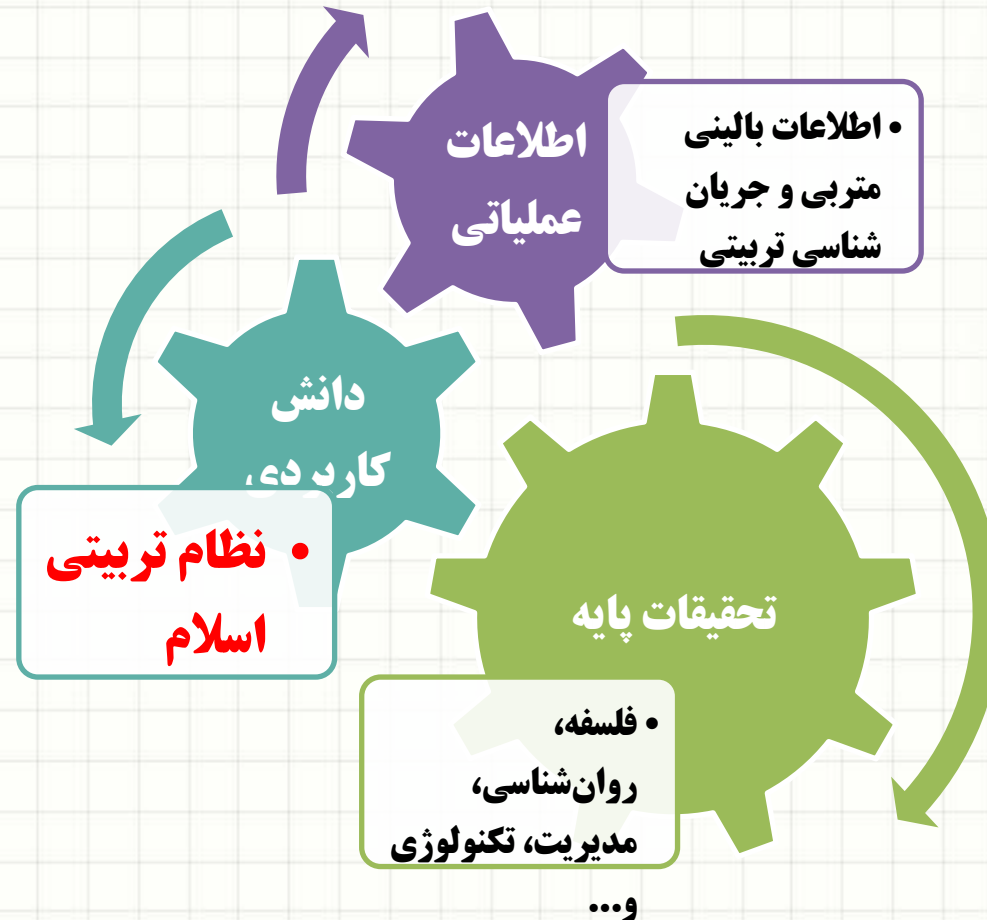
رابطہ دورانی بین عناصر نظام تربیت



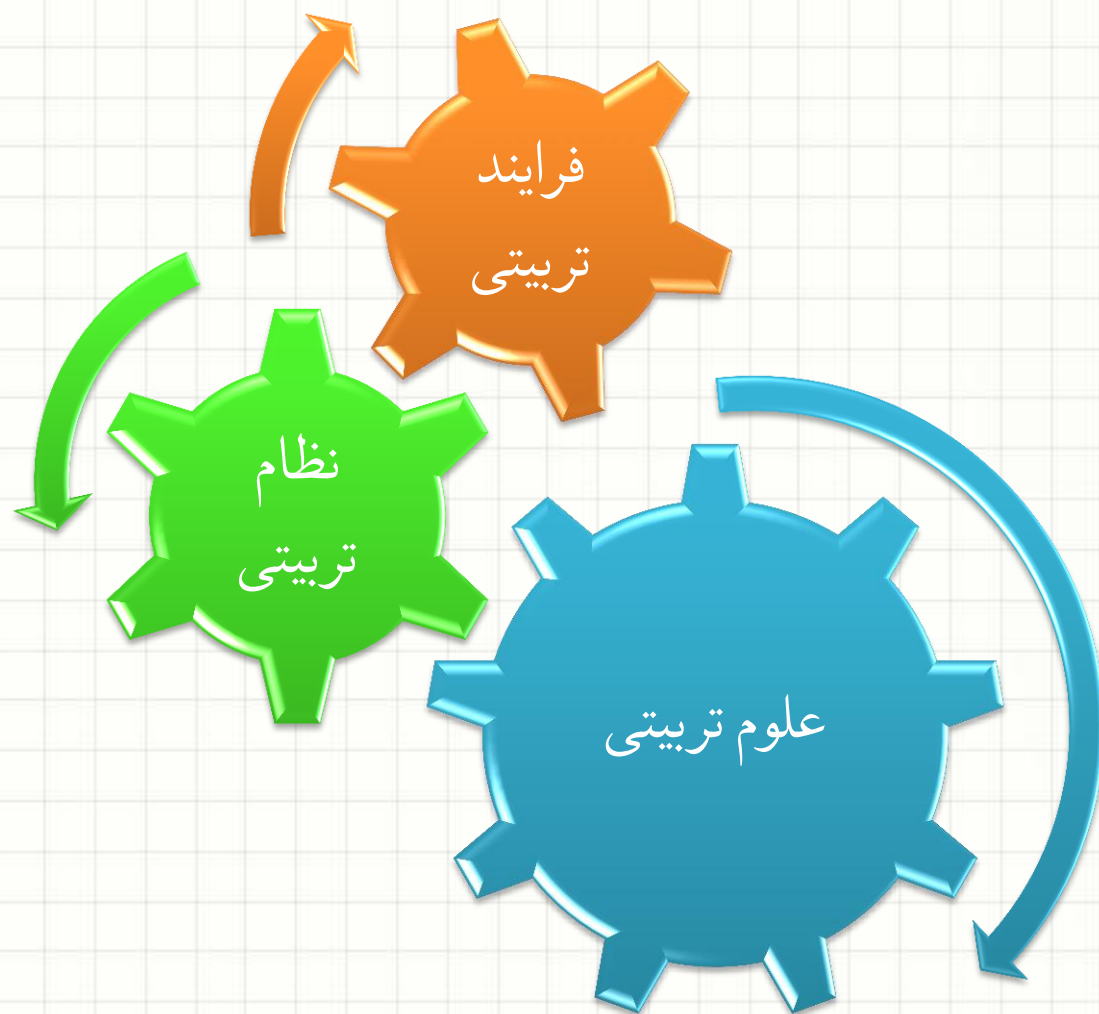
انواع علوم لازم برای سلامت و بهداشت



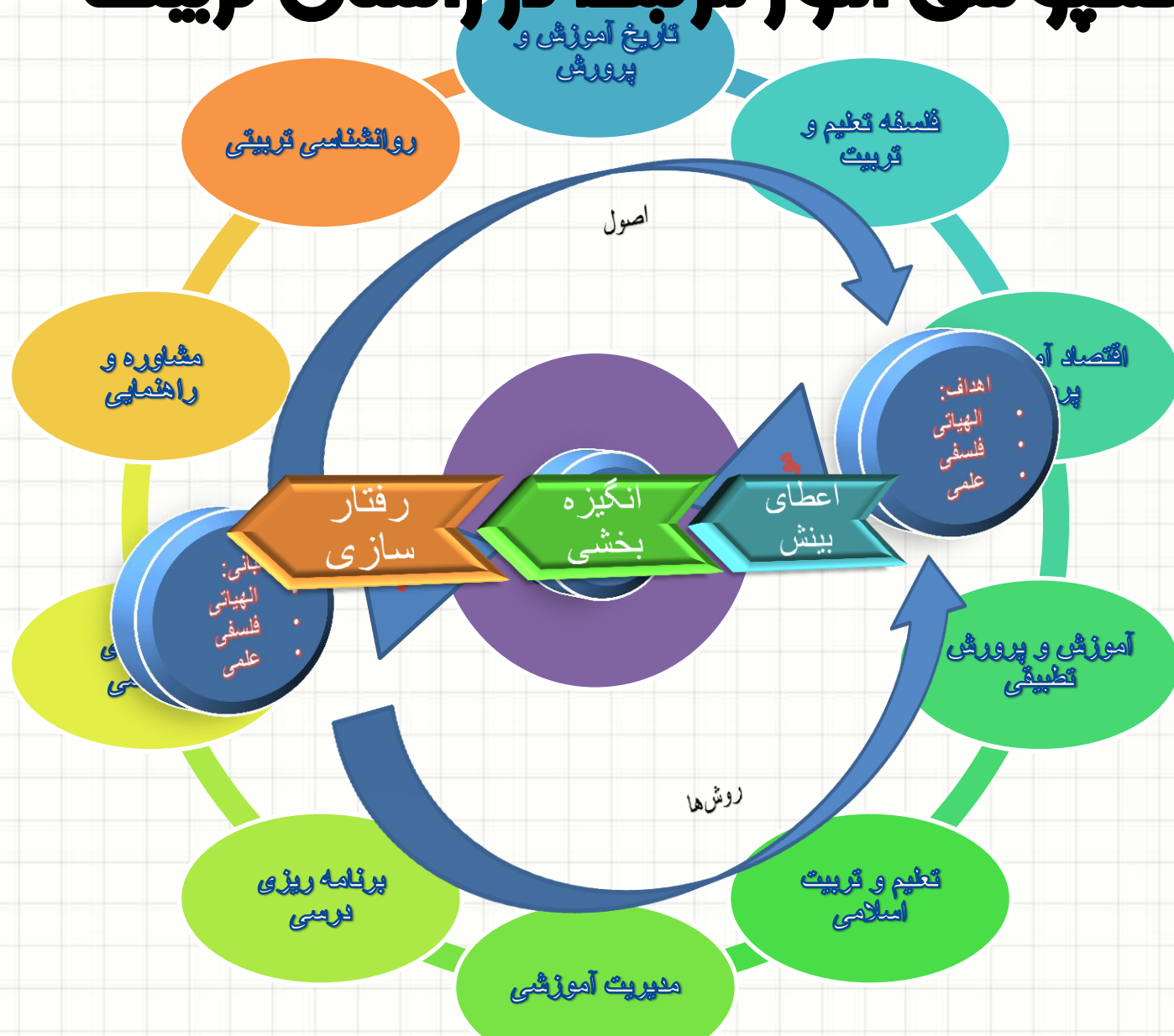
انواع علوم لازم برای تربیت اسلام



امتداد به‌کارگیری امور مرتبط در راستای تربیت

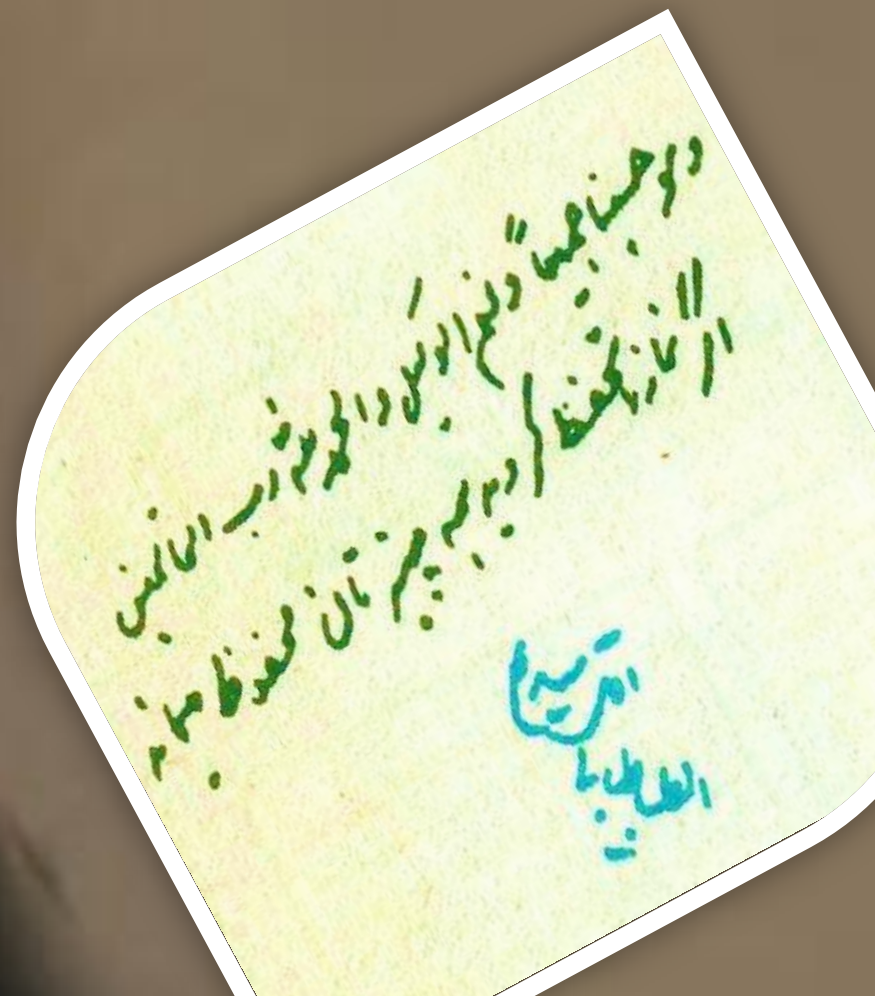


همپوشی امور مرتبط در راستای تربیت





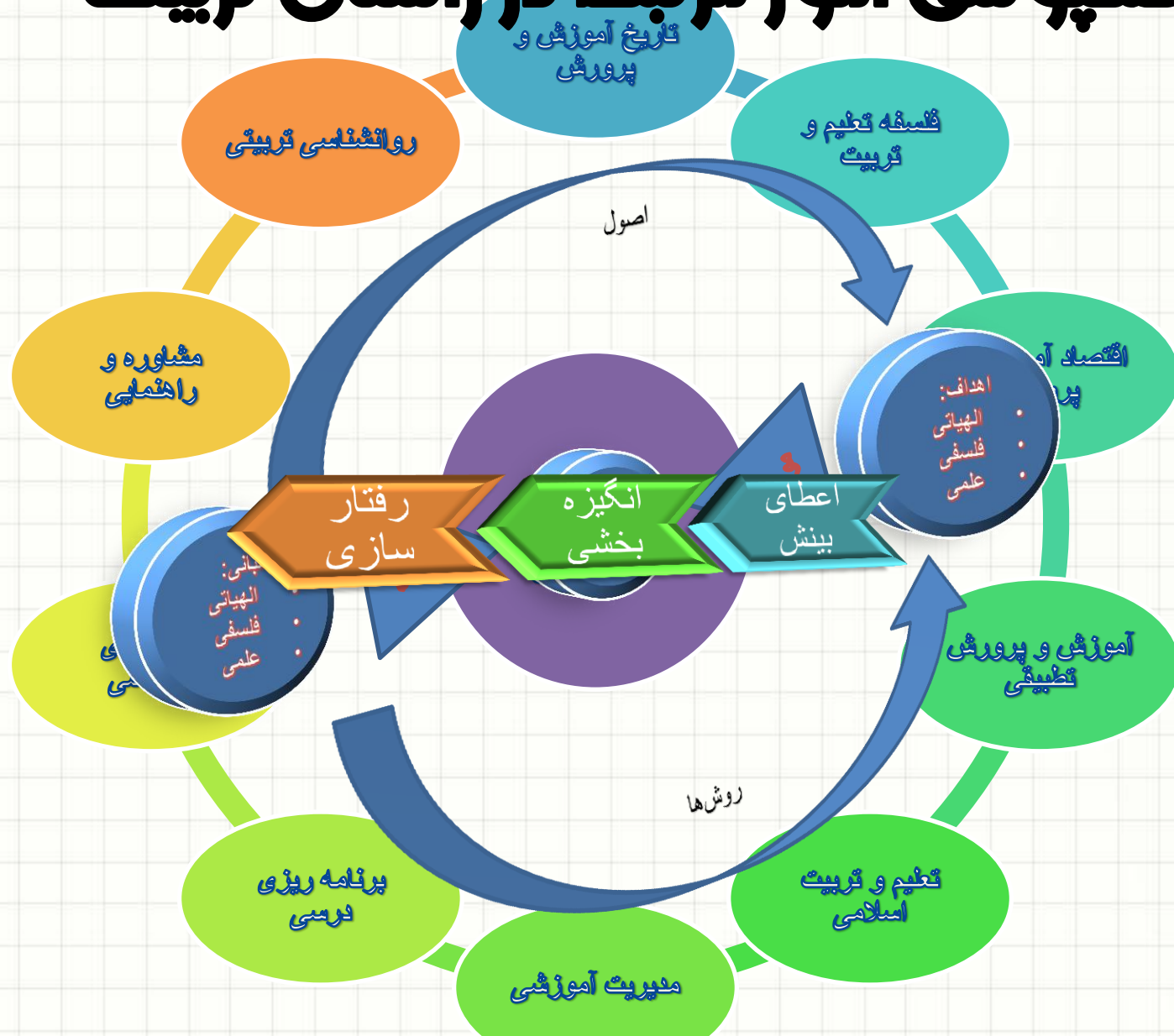
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



دو جہان میں "دفعہ اول" والی صورت اور "دفعہ دوم" والی صورت
الفاظ مختلف ہیں اور یہ بھی ممکن ہے کہ یہ لفظ ہے

امریعہ
الطیلس

همپوشی امور مرتبط در راستای تربیت



مراحل تحقق ساختار و نهاد تربیت



جایگاه نماز آموزشی در ساحت های تربیتی



ادله نماز آموزی به فرزندان

- دلیل ۱: آیه وقایه

— يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (التحریم، ۶)

- دلیل ۲: فرازی از «رساله الحقوق»

— وَ أَمَّا حَقُّ وَلَدِكَ فَإِنْ تَعَلَّمَ أَنَّهُ مِنْكَ وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِهِ خَيْرُهُ وَ شَرُّهُ وَ أَنَّكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وَلِيَّتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمَعُونَةِ عَلَى طَاعَتِهِ فَاعْمَلْ فِي أَمْرِهِ عَمَلٌ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُثَابٌّ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ مُعَاقَبٌ عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْهِ

- دلیل ۳: آیه دستور به «امر به نماز»

— وَ أَمُرُ أَهْلِكَ بِالصَّلَاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَ الْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى (طه، ۱۳۲)

- دلیل ۴: روایات برنامه آموزش نماز به فرزند

- دلیل ۵: سیره معصومان (علیهم السلام) در آموزش نماز به فرزند

فرای از «رساله الحقوق»

- وَ أَمَّا حَقٌّ وَلَدِكَ فَإِنْ تَعَلَّمَ أَنَّهُ مِنْكَ وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِهِ خَيْرُهُ وَ شَرُّهُ وَ أَنَّكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وَلَيْتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمَعُونَةِ عَلَى طَاعَتِهِ فَاعْمَلْ فِي أَمْرِهِ عَمَلٌ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُثَابٌّ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ مُعَاقِبٌ عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْهِ
- الدَّلَالَةُ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ (الف) آموزش خدا و صفات الهی و راهنمایی برای شناخت خداوند؛
- (ب) آموزش راه خدا و دین آن و راهنمایی فرزندان به سوی آنچه مورد رضایت خداوند است.
- الْمَعُونَةُ عَلَى طَاعَتِهِ
- والدین باید به فرزندان در اطاعت از خداوند یاری برسانند و بارزترین مصادیق اطاعت از خداوند، انجام واجبات عبادی و مناسک دینی است.
- عبارت «حق»، «انک مسئول» و «عَمَّا وَلَيْتَهُ» به خوبی نشان می‌دهد که این مسئولیت والدین، مسئولیتی الزامی است

آیه دستور به «امر به نماز»

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْئَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى (طه ۱۳۲)

بر والدین واجب است تا فرزندان خود را پیش از بلوغ و پس از آن به نمازهای واجبشان امر نمایند و یا دیگر روش‌های کلامی را به اقتضای شرایط و تاثیرگذاری به کار بندند و در این فرایند، خود نیز به نماز پایبند باشند.

- دلالت ماده و صیغه امر
- تکلیف عمومی یا خصوصی
- شمول امر به پدر و مادر
- شمول آیه نسبت به روش‌های دیگر
- مطلق یا مشروط بودن وجوب امر به تأثیر
- معانی واژه «اهل»
- شمول دایره «اهل» از نظر سن
- مفهوم «الصَّلَوة»
- معنای «وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا»
- مرجع ضمیر در «عَلَيْهَا»

برنامه نمازآموزی به فرزند در روایات

دسته‌بندی روایات بر اساس
«وظیفه در آموزش نماز»

- وظایف تمهیدی

- وظیفه تعلیم نماز

- وظیفه امر به نماز

- وظیفه مواخذه بر نماز

- وظیفه تنبیه برای ترک نماز

- از ۶ سالگی کودک

- از ۷ سالگی کودک

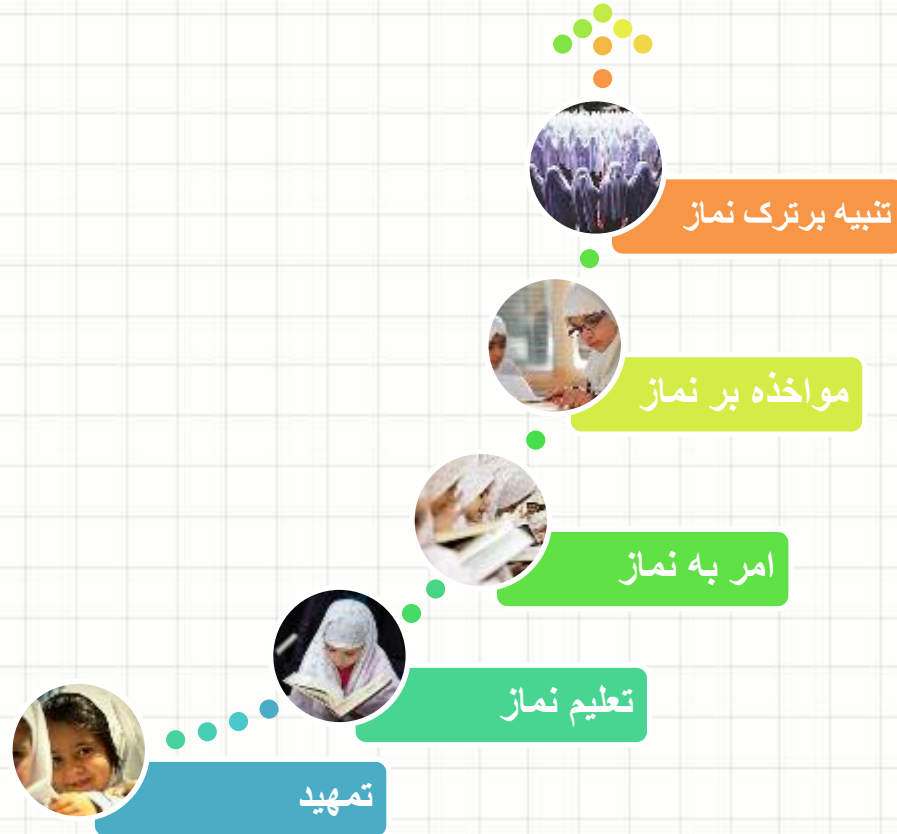
- از ۸ سالگی کودک

- پیش از ۱۰ سالگی کودک

- پیش از بلوغ و زمان شناخت نماز

نمودار شدت اقدامات تربیتی نسبت به رشد سنی

در نماز آموزی



سیره معصومان (علیهم السلام) در تربیت عبادی فرزندان

- در اصل این سیره شکی نیست؛
- این سیره‌ها در مقام پدر و فرزند صادر شده و به راحتی قابل تعمیم برای دیگران است؛
- سیره معصوم، تنها بر جواز به معنای عام دلالت دارد و برای دلالت بر وجوب باید شواهد و قرائن کافی اقامه کرد.

نتایج بررسی فقهی نماز آموزشی به فرزند

- آموزش نماز به فرزندان، بر والدین واجب است؛
- شماری از روایات معتبر، آغاز آموزش نماز را از ۶ - ۷ سالگی بیان کرده‌اند؛
- وظیفه والدین در نمازآموزی، باید پیش از بلوغ فرزندان آغاز شود و تدابیر و اقدامات آموزشی و پرورشی- با توجه به شرایط شناختی و سنی و جنسیتی- به نحوی اتخاذ شود که فرزندان به انجام عبادات واجب، انس گیرند و در زمان بلوغ، از روی میل و اشتیاق به عبادت و راز و نیاز با معبود بپردازند؛
- بر والدین واجب است در راستای آموزش نماز به فرزندان، از تدابیر گوناگونی مانند: زمینه‌سازی، تعلیم، امر، مواخذه و تنبیه، بهره گیرند. همچنین والدین نباید از تربیت الگویی و آموزش رفتاری نماز، غافل باشند.
- همه وظایف و مسئولیت‌های الزامی و غیرالزامی فوق، میان پدر و مادر به صورت یکسان است و مسئولیت نمازآموزی میان پدر و مادر، واجب کفایی است؛ هرچند با انجام دیگران، از والدین ساقط می‌شود؛
- وجوب نمازآموزی به فرزندان، از نوع واجبات توصلی است که مشروط به قصد قربت و نیت خدایی نیست؛
- وکالت، اجاره و گماشتن معلم و مربی برای نمازآموزی به فرزند در این عرصه کفایت می‌کند. البته تأثیرات تعامل مستقیم والدین و نقش الگویی آنان از منظر روان‌شناختی غیرقابل انکار است و به همین دلیل نمازآموزی توسط والدین بر گماشتن معلم و مربی دیگر، ترجیح دارد.

تعریف اقدام تربیت نمازآموزی

فرایند یاری رسانی به متربی (فرزند) برای ایجاد تغییر تدریجی در یکی از ساحت‌های بدنی، ذهنی و روحی وی که به واسطه‌ی عامل انسانی دیگر، به منظور نیل به صدور رفتار نمازخواندن از سوی وی صورت می‌گیرد.

فرایند تربیت عبادی (نمازآموزی)



نظام تربیت در تربیت عبادی (نمازآموزی)



مبنا:

ضرورت بی بدیل نماز
در دینداری

هدف:

ایجاد عادت به
نماز خوانی

اصول:

تدریج، اثر بخشی،
رعایت توان و ...

روشها:

تمهید، تعلیم، تمرین،
مواخذه، تنبیه

مراحل:

۶ الی بلوغ

نهادهای دی ربط در تربیت عبادی (نمازآموزی)



☐ خانواده: والدین کودکان

☐ مدرسه: معلمان دانش آموزان

☐ حکومت: زمامداران مردم